

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W TCZEWIE

FUNKCJONOWANIE SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE TCZEWSKIM

Informacja sporządzona na dzień 31 maja 2014 r.

WSTĘP

Idea rodzicielstwa zastępczego rozwija się w Polsce powoli. Długo jeszcze będziemy czekać, kiedy placówki opiekuńczo – wychowawcze odejdą w zapomnienie i zostaną zastąpione przez bardziej przyjazną dziecku formę pieczy zastępczej taką jak rodzina zastępcza czy rodzinny dom dziecka.

Dlaczego więc jest tak mało opiekunów zastępczych, pomimo wciąż ponawianych apeli o zgłaszanie się nowych kandydatów? Praca opiekuna zastępczego jest pracą na pełen etat przez 24 godziny na dobę, nawet na urlopie, na wakacjach, feriach. Ciężko jest wspierać dziecko mające problemy psychologiczne, emocjonalne i zdrowotne.

Rodziny zastępcze są formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko. W pieczy zastępczej przebywają głównie dzieci, które nie są sierotami naturalnymi, ale zaniedbania wychowawcze, przemoc fizyczna i psychiczna, porzucenia, czy uzależnienia swoich opiekunów skłaniają pracowników interwenujących do podjęcia działań umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodzice zastępczy powinni zapewnić dziecku warunki opiekuńczo-wychowawcze odpowiednie dla jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwość rozwoju fizycznego, psychicznego, społecznego i duchowego, możliwość zaspokojenia

indywidualnych potrzeb dziecka, możliwość edukacji i rozwoju zainteresowań oraz odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Rola i znaczenie pieczy zastępczej w systemie pomocy dzieciom i rodzinom są bardzo ważne, jednak **rodzina zastępcza jest formą rodziny „jedynie” zbliżoną do naturalnej. Zasadniczym celem pieczy zastępczej jest wzmocnienie rodzin naturalnych tak, aby dzieci mogły do nich wrócić.**

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych definiowane jest jako zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Z kolei, **system pieczy zastępczej** to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. **Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.**

I. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych na dzień 31.05.2014 r.

Rodziny zastępcze	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1. spokrewnione	84	107
2. niezawodowe	37	53
3. zawodowe, w tym	5	31
- wielodzietne	3	18
- specjalistyczne	1	6
- pogotowie rodzinne	1	7
4. zawodowa specjalistyczna na terenie innego powiatu,	1	1
Razem:	126	192

Wielkość środków finansowych przeznaczona na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych dzieci to kwota **813 588 zł.**

Tabela 2. Liczba rodzin zastępczych i dzieci pochodzących z terenu powiatu tczewskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów – stan na dzień 31.05.2014 r.

L.p	Powiat	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	Powiat Chojnicki	1	1
2.	Miasto Gdańsk	2	5
3.	Powiat Starogard Gd.	4	6
4.	Powiat Aleksandrów Kujawski	1	1
5.	Powiat Kościerski	1	1
6.	Powiat Malborski	1	1
	Razem:	10	15

Wielkość środków finansowych **wydatkowana** na utrzymanie w/w dzieci na dzień 31.05.2014 r. - **52 760 zł**

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych z terenu powiatu tczewskiego i dzieci w nich umieszczonych pochodzących z innych powiatów –stan na 31.05.2014 r.

L.p	Powiat	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	Powiat Inowrocławski	1	1
2.	Powiat Malborski	2	2
3.	Miasto Łódź	1	1
4.	Miasto Gdańsk	3	4
5.	Powiat Kartuski	1	1
6.	Miasto Stołeczne Warszawa	1	1
7.	Miasto Gdynia	2	2
8.	Powiat Starogardzki	1	1

9.	Miasto Bydgoszcz	1	1
	Razem:	13	14

Wielkość środków finansowych **otrzymana** przez Powiat Tczewski na utrzymanie w/w dzieci na dzień 31.05.2014 r. - **60 440 zł.**

W ramach działań interwencyjnych zabezpieczających opiekę nad dziećmi jej pozbawionymi, w funkcjonujących rodzinach zastępczych **zawodowych** umieściliśmy dotychczas **9 dzieci** w przedziale wiekowym od kilku miesięcy do 9 lat. Natomiast **w rodzinach niezawodowych i spokrewnionych** w omawianym okresie umieszczono łącznie **21 dzieci w powstałych 15 nowych rodzin zastępczych** (1 zawodowa, 6 niezawodowych i 8 spokrewnionych). W pieczy instytucjonalnej zostało umieszczonych łącznie **6 dzieci**. Czworo dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych, dzięki uregulowanej sytuacji prawnej, **znalazło swoje miejsce w rodzinach adopcyjnych**, natomiast dwoje **oczekuje na rodziny**.

W miesiącu lutym przystąpiliśmy do ogłoszonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej **Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2014 – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej** . Celem programu w części kierowanej do powiatów, jest rozwój sieci koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnianych w powiatach. Ministerstwo dofinansowuje koszty **zatrudnienia koordynatorów do 70 % z kwoty 2500 zł miesięcznie wraz z pochodnymi**.

Podstawowym zadaniem koordynatora jest udzielanie pomocy rodzinom zastępczym poprzez współpracę z asystentem rodziny, rodziną zastępczą w przygotowaniu planu pomocy dziecku, poprzez nawiązanie wzajemnego kontaktu, zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej. Praca koordynatora nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego.

W PCPR na dzień dzisiejszy zatrudniony jest tylko jeden koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (zatrudnienie od II.2014 r., poprzedni zwolnił się) . Pod jego opieką znajduje się **30 rodzin zastępczych – spokrewnionych i niezawodowych**.

Tabela 4. Liczba rodzin i dzieci pod opieką koordynatora

Typ rodziny	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinie	Liczba odbytych odwiedzin
Spokrewniona	21	27	65
Niezawodowa	11	13	33
Razem:	32	40	98

W okresie od stycznia do maja odbyło się łącznie **98 spotkań** w rodzinach zastępczych. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco współpracuje z ops, pedagogami szkół, do których uczęszczają wychowankowie rodzin, z kuratorami społecznymi oraz asystentami rodzin.

PCPR jako organizator pieczy zastępczej w naszym powiecie, ma pod swoją opieką łącznie 149 rodzin zastępczych, w których przebywa łącznie 221 dzieci. Od ubiegłego roku przybyło nam 15 nowych rodzin zastępczych. Tylko **32 rodziny są objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej** (zgodnie z ustawą max. 30 rodzin). **Pozostałe 117** rodzin zostaje pod opieką pracowników socjalnych, z których jeden zajmuje się również pieczą instytucjonalną (placówki opiekuńczo – wychowawcze), a także zadaniami dot. domów pomocy społecznej. Problemy, z jakimi borykają się rodziny zastępcze, głównie spokrewnione, wymagają znacznego zaangażowania ze strony pracowników socjalnych. Ogrom pracy jaki jest do wykonania z funkcjonującymi rodzinami zastępczymi przerasta możliwości kadry, co do czasu jaki trzeba poświęcić rodzinom, w których coraz częściej pojawiają się problemy wychowawcze i emocjonalne nieletnich umieszczonych w rodzinach zastępczych.

W miesiącu maju wystąpiłam do Zarządu Powiatu Tczewskiego z prośbą o zatrudnienie jeszcze jednego koordynatora, niestety otrzymałam odpowiedź, iż środki finansowe na powyższe zatrudnienie mamy zaplanować w budżecie na rok 2015.

Pytam więc, kto ma obecnie pracować z rodzinami, które już teraz potrzebują nadzoru i wsparcia? Czy jeśli wydarzy się coś złego, wytłumaczeniem będzie brak środków finansowych na zatrudnienie koordynatora?

Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych, z którymi również pracujemy, mogą liczyć na pomoc pieniężną mającą

na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem oraz pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki.

Tabela 5. Liczba usamodzielnień i kontynuacji nauki

Stan na 31.05.2014	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	
	<i>Wychowankowie rodzin zastępczych</i>	<i>Wychowankowie placówek</i>	<i>Wychowankowie rodzin zastępczych</i>	<i>Wychowankowie placówek</i>
Liczba osób	7	2	26	20
Razem	9		83	
Kwota świadczeń	17 592	8 784	61 649	40 804
Razem	26 376		102 453	

W miesiącu kwietniu Uchwałą Nr 164/623/14 Zarządu Powiatu Tczewskiego zostały wprowadzone zasady finansowania i przyznawania środków na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej, które uregulują i usprawnią rozpatrywanie wniosków rodzin zastępczych.

II. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

OGNISKO WYCHOWAWCZE – jest placówką wsparcia dziennego z liczbą miejsc 30, w omawianym okresie z zajęć korzystało średnio 22 wychowanków w wieku od 8 do 18 lat, na koniec maja wykorzystane było 21 miejsc.

W ramach zajęć dzieci uczestniczą w różnego typu imprezach i zajęciach organizowanych przez Ognisko jak: konkursy plastyczne, recytatorskie, wycieczki oraz imprezach organizowanych poza placówką jak: wystawy, turnieje piłki nożnej, zajęcia taneczne, warsztaty astronomiczne.

Dzieci uczęszczające do Placówki pochodzą z Tczewa, głównie ze Starego Miasta – 9 dzieci, z Nowego Miasta 6 dzieci, z Osiedla Czyżykowo – 3 dzieci, 2 z Suchostrzyg - 2 dzieci i 1 dziecko z Osiedla Staszica. Do szkół podstawowych uczęszcza 17 dzieci, do gimnazjum 3 dzieci i 1 dziecko do szkoły ponadgimnazjalnej.

W Placówce obecnie zatrudnionych jest 5 osób, łącznie na 2,63 etatu. Planowany roczny budżet na funkcjonowanie to kwota **163 856 zł**, przy planowanym średnim koszcie utrzymania wychowanka w roku 2014 wynoszącym **680,96 zł**. Środki finansowe pochodzą z budżetu powiatu oraz dofinansowania z Gminy Miejskiej Tczew. Dzieci w czasie zajęć popołudniowych otrzymują pełen dwudaniowy obiad i podwieczorek. Obiady finansowane są ze środków MOPS (zakup gotowych posiłków z CAPO-W), stawka dzienna za posiłek wynosi 4 zł.

Do końca maja Placówka pozyskała od darczyńców środki finansowe w wysokości 905 zł i dary rzeczowe na kwotę ok. 2 200 zł.

Plany Ogniska, to dalsze podnoszenie efektywności pomocy dzieciom i rodzinom poprzez rozwijanie, pogłębianie i doskonalenie pracy opiekuńczo – wychowawczej i pracy z rodziną dziecka, działalność na rzecz środowiska lokalnego, które bardzo ceni dotychczasową pracę placówki.

CENTRUM ADMINISTRACYJNE PLACÓWEK OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH w Tczewie

Zadaniem pracy opiekuńczo – wychowawczej w placówkach całodobowych jest w szczególności:

- 1) zapewnieniu dziecku pozbawionemu trwale lub okresowo opieki rodzicielskiej całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajaniu jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych;
- 2) realizowaniu przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku;
- 3) umożliwianiu kontaktów dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmowaniu działań w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnianiu dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmowaniu dziecka działaniami terapeutycznymi,
- 7) zapewnianiu korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

CAPO-W dysponuje łączną liczbą 50 miejsc, na dzień 31 maja przebywało w placówkach ogółem 46 wychowanków. W placówce przy ul. Wojska Polskiego 6 przebywa 25 wychowanków, w placówce przy ulicy Kopernika – 10, a w placówce w Narkowach 11 wychowanków. Z ogólnej liczby wychowanków - 1 aktualnie przebywa w MOW i 1 wychowanka w Domu Samotnej Matki.

Dzieci uczęszczają do: szkoły podstawowej – 15 wychowanków, do gimnazjum – 20 wychowanków i do szkoły ponad gimnazjalnej – 10 wychowanków (w tym 3 do szkoły średniej).

Tabela 6. Status prawny rodziców dzieci przebywających w placówkach

Lp.	Status prawny rodziców	Liczba dzieci
1.	ograniczona władza rodzicielska	23
2.	pozbawienie władzy rodzicielskiej	14
3.	wychowankowie pełnoletni - prawa rodzicielskie ustały	9

Tabela 7. Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu tczewskiego umieszczonych w placówkach na terenie innych powiatów

L.p	Powiat	Liczba dzieci
1.	Wioska Dziecięca SOS Karlino	3
2.	Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Rodzinie w Szczecinku	3
3.	Dom im. J. Korczaka w Gdańsku	3
4.	Dom dla Dzieci Chorych w Łodzi	1
5.	Ośrodek Terapii Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w Jeżówce	1
	Razem:	11

Wielkość środków finansowych wydatkowana na utrzymanie w/w dzieci na dzień 31.05.2014 r. - 258 444 zł.

Tabela 8. Liczba dzieci umieszczonych w naszych placówkach pochodzących z terenu innych powiatów

L.p	Powiat	Liczba dzieci
1.	Powiat Starogardzki	1
	Razem:	1

Wielkość środków finansowych otrzymana przez powiat tczewski na utrzymanie w/w dziecko na dzień 31.05.2014 r. - 24 882 zł.

Finansowanie pobytu dzieci z innych powiatów uregulowane jest zawartymi porozumieniami z powiatami. Podstawę zwrotu poniesionych kosztów stanowi średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce przyjęty Zarządzeniem Starosty i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. **W roku 2014 wynosi on 5 256,71 zł miesięcznie** (w roku 2013 wynosił 4 555,87 zł).

W omawianym okresie CAPO-W pozyskało od sponsorów i przyjaciół Domu środki finansowe w wysokości 5 201 zł i dary spożywcze o wartości 2 614 zł.

Na koniec m-ca maja w CAPO-W zatrudnionych było 47 osób, co dało 43,75 etatu, z tego 26 osób to kadra pedagogiczna i 21 osób dział administracji i obsługi.

W okresie od I – V 2014 r. PCPR wydało 4 decyzje kierujące do CAPO-W w Tczewie - dzieci pochodziły z działań interwencyjnych Policji oraz wydanych przez Sąd postanowień o zabezpieczeniu poprzez umieszczenie w pieczy instytucjonalnej.

Na dzień dzisiejszy nie posiadamy nie zrealizowanych postanowień sądowych tzn., iż żadne dziecko nie oczekuje na umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub rodzinie zastępczej.

„ RODZINNY DOM DZIECKA ” prowadzony na zlecenie powiatu przez Fundację „Chatka Nadziei” z siedzibą w Subkowach stworzył doskonałe warunki ciepła domu rodzinnego **dla 8 dzieci.**

Wielkość dotacji na prowadzenie domu w roku 2014 określona została na kwotę 206 400 zł przy miesięcznej dotacji 2 150 zł na jedno dziecko.

PCPR jako organizator pieczy zastępczej w naszym powiecie utworzył Zespół ds. pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi pracownicy jednostki: pracownik socjalny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog i Z-ca dyrektora jako przewodnicząca Zespołu. Wspólnie omawiana jest sytuacja rodziny i zagrożonego dziecka, planuje się rodzaj wsparcia. Zespół dokonuje również okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej. **Dotychczas odbyły się 22 takie spotkania.**

Pracownicy socjalni Powiatowego Centrum biorą również udział w posiedzeniach Zespołów Interdyscyplinarnych powołanych przy MOPS w Tczewie i GOPS w Morzeszczynie – łącznie do końca maja wzięli udział w 8 spotkaniach.

W miesiącu maju zorganizowaliśmy 2 – dniowe (16 godzin) szkolenie warsztatowe dla funkcjonujących rodzin zastępczych, którego tematem był „**Trening kompetencji i umiejętności wychowawczych w rodzinie zastępczej, czyli jak rozumieć nastolatka**”. W miesiącu czerwcu **odbędzie się również szkolenie 1- dniowe na temat seksualności dzieci**, na miesiąc wrzesień **planujemy rozpoczęcie szkolenia dla nowo powstałych rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze** (czas trwania ok. 3 m-ce).

Także w ramach działań opieki nad dzieckiem i rodziną Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wspiera **Wydział Interwencji Kryzysowej**, które wypełnia również zadania w kwestii poradnictwa rodzinnego, indywidualnej terapii psychologicznej, porad prawnych oraz spotkań z terapeutą ds. uzależnień.

Od stycznia do maja WIK przyjął 712 klientów. Udzielono łącznie **1803 porad**, z tego 435 porad prawnych, 299 w ramach profilaktyki oraz 27 w ramach konsultacji dla innych instytucji.

W okresie sprawozdawczym Wydział zorganizował:

- ◆ w ramach Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw konferencję oraz warsztaty dla młodzieży II Liceum Ogólnokształcącego w Tczewie, z udziałem przedstawiciela Fundacji „La Strada” oraz dyżury pracowników WIK w Sądzie Rejonowym i Prokuraturze Rejonowej w Tczewie, a w siedzibie WIK prawnika, przedstawicieli Prokuratury i Policji; ukazała się publikacja w prasie oraz w Internecie,
- ◆ cykliczne szkolenia superwizyjne dla pedagogów szkół ponadgimnazjalnych (4 spotkania),
- ◆ **grupa wsparcia dla rodzin zastępczych (całorocznie, dotychczas 5 spotkań),**
- ◆ indywidualne spotkania dla osób doświadczających przemocy ze specjalistami zatrudnionymi w WIK (skorzystano z 95 konsultacji) oraz sprawców przemocy (20 porad),
- ◆ realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy – z pozyskanych funduszy (zakwalifikowano 5 osób),

- ◆ spotkania warsztatowe dla pracowników socjalnych i asystentów rodzin (3 spotkania, 7 osób),
- ◆ spotkania grupy samorozwoju (19 spotkań – 10 osób),
- ◆ **grupa edukacyjna dla rodziców (8 spotkań – 10 osób),**
- ◆ zajęcia z młodzieżą w Zespole Szkół Nr 1 w Pelplinie

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje w art. 176 i 191 współfinansowanie przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej odpowiednio w wysokości 10 % wydatków – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej i 30 % w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Na dzień dzisiejszy PCPR wystawiło **noty księgowe obciążające gminy na łączną kwotę 118 302 zł.**, z tego 52 465 zł to środki za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych, zaś 65 837 za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Chcielibyśmy, aby środki te, stanowiące dochód powiatu, wróciły do naszego Centrum (choć w części) z przeznaczeniem na szkolenia dla pracowników i zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W omawianym okresie ponadto PCPR zorganizował :

- ◆ spotkanie z kierownictwem OPS i Policją – 1 – ustalono wspólnie zasady współpracy przy odbiorach interwencyjnych dzieci, głównie w godzinach popołudniowych ,
- ◆ spotkanie z sędziami Sądu Rejonowego w Tczewie III Wydział Rodzinny i Nieletnich – 2 (na spotkania zapraszani są również przedstawiciele ops z rejonu, który jest pod opieką sędziego biorącego udział w spotkaniu),

W celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze prowadzone są następujące działania mające na celu pozyskanie nowych rodzin:

- ◆ na stronie internetowej PCPR-u umieszczone są informacje dot. możliwości zostania rodziną zastępczą,
- ◆ zamieszczenie na stronie internetowej ogłoszenia pt. **DAJ SZANSE NA PRAWDZIWE DZIECIŃSTWO**, zapraszającego kandydatów na rodziny zastępcze do zgłaszania się w naszej jednostce,
- ◆ wydrukowanie oraz rozprowadzanie ulotek dot. rodzicielstwa zastępczego,
- ◆ **organizacja w dniu 2.07.2014 r. wspólnie z Fundacją Zielone Wzgórze, festynu dla rodzin zastępczych zawodowych,**

**Sporządziła : Ewa Pobłocka
Dyrektor PCPR w Tczewie**